

HISTORISK TIDSKRIFT
(Sweden)

137:1 • 2017

ende på klass, ålder, etnicitet och funktionshinder, för kvinnor och för män? Vilka hinder har funnits för reell demokrati och hur har rösträtten använts? Vilka frågor politiserades eller avpolitiserades före och efter rösträttsreformen? I vilken ordning infördes sociala reformer och politiska rättigheter i olika länder, och hur påverkade sekvensordningen rösträttsfrågan? Andra idéer som dryftades var rösträttskampens språk och symboler, värnplikt och medborgarskap, internationell aktivism, medier och rösträtt och nomineringsprocesser.

Beträffande finansiering av ny forskning kom konferensens slutplenum fram till att några teman skulle gå vidare med ansökningar till forskningsråden men att det var för tidigt att ventilerat helt nya projekt vid sittande möte. Rösträttnätverket lägger ut nyheter på SKOGH:s (Sveriges kvinno- och genushistoriker) hemsida, <<http://skogh.nu>>. Det går bra att ansluta sig till nätverket genom att skriva till <suffrage@skogh.nu>. Du kan också följa nätverket via Facebooksidan, rösträttsjubileumet 2021: grupp för forskningsplanering.

Stockholms universitet

KIRSTI NISKANEN

När folken upptäckte varandra: Turismhistoriska perspektiv på Norden, Uppsala, 28–30 september 2016

I september 2015 samledes en lille snes forskere til en workshop i Lund og lagde grundstenen til et nyt turismehistorisk netværk. Interessen for humanistisk turismeforskning viste sig hurtigt at stor og netværket, startet af Wiebke Kolbe, Lunds universitet, og Tomas Nilson, Høgskolan i Halmstad, omfatter nu mere end 60 forskere fra det meste af Norden. Den 28–30 september 2016 var Kungl. Gustav Adolfs Akademien för svensk folkkultur i Uppsala vært for netværkets første konference med titlen *Når folken opptäckte varandra: Turismhistoriska perspektiv på Norden*. Deltagerne kom fra de skandinaviske lande samt Finland og repræsenterede primært en historisk og etnologisk tilgang til turismeforskningen. Tidsmæssigt fokuserede konferencens 22 præsentationer med to undtagelser på den moderne turisme fra 1800-tallet til i dag. Nøgleordene for et flertal af præsentationerne var kulturmøder, identitetsforhandlinger, Skandinavien tyske forbindelser og turismeindustrien som redningsplanke i økonomiske krisetider.

De mest markante kulturmøder har historisk set udspillet sig mellem lokale på perifere pladser og tilrejsende turister fra de politiske og økonomiske

magtcentre. Langs de skandinaviske kyster er de lokale ofte blevet mere eller mindre tvunget ind i turismeerhvervet i takt med teknologiens udvikling. Overgangen fra sejlskibe til damp gjorde mange skandinaviske søfolk arbejdsløse og sidenhen gennemgik fiskeindustrien en lignende udvikling, der efterlod især svenske og norske kystområder i økonomisk krise. Berit Eide Johnsen, Universitetet i Agder, fortalte om Sydnorges overgang fra maritimt kraftcenter til økonomisk udkant og de stolte historiske erfaringers betydning i relationerne mellem storbyfolk på sommerpensionater og de lokale værter. Disse kulturmøder indebar ofte en beundring af det primitive liv på landet. Anders Gustavsson, Universitetet i Oslo, præsenterede lignende resultater fra sine studier af Bohuslän i det 20. århundrede.

Dynamikken i de sociale relationer når feriegæster møder lokale var også i centrum af to etnologiske studier præsenteret af Kerstin Gunnemark, Göteborgs universitet, og Carina Johansson, Uppsala universitet. Begge fokuserede på de sociale hierarkier og kulturelle konflikter der kan opstå i det svenske ferielandskab mellem flygtige feriegæster, flittigt tilbagevendende sommerhusejere, fraflyttede, men indimellem tilrejsende lokale og helårsbeboere. Bente Jensen, Bornholms museum, og Michael Scholz, Uppsala universitet, demonstrerede hvordan fremvæksten af en turismeindustri på Bornholm og Gotland var koblet til spørgsmål om national identitet idet gæsterne og pengene ofte kom fra Tyskland. Udenlandske investorers opkøb af land og ejendom på Bornholm gav næring til frygten for at blive opslugt, mens der i Sverige i forbindelse med anden verdenskrig spredte sig en angst for at gotlændingene ikke ville modsætte sig en tysk invasion. Turismens betydning for international politik blev desuden diskuteret af Torkel Jansson, Uppsala universitet, og Sune Bechmann Pedersen, Göteborgs universitet. Jansson talte om den nye estiske stats orientering mod Sverige i mellemkrigstiden og Bechmann Pedersen diskuteret Østeuropas udvikling af en industri for vestlige turister under den kolde krig. Også Yulia Gradskova, Södertörns högskola, fokuserede på turismens historiske betydning i Østeuropa. Hendes studie viste hvordan turisme fra center til periferi hjalp Sovjetunionen med at befæste sin magt i imperiets grænseland.

Adskillige talere berørte de ideologiske strider om turisme og fritid i Sverige. Tilblivelsen og erosionen af Svenska Turistföreningens borgerlige og individualistiske vision for turistlivet var genstand for præsentationer af Per Åke Nilsson, Mittuniversitet, og Per Lundin, Chalmers tekniska högskola. Lasse Kvarnström, Linköpings universitet, præsenterede et projekt om nutidens faglige organisering af turistguider, som også berørte spørgsmål om turistbranchens professionalisering. Det var interessant at bemærke udviklingen fra Svenska Turistföreningens oprindelige, mandlige idealer om friluftslivet til nutidens kvindedominerede guidevirksomhed. Tomas Nilson

stod for konferencens eneste erhvervshistoriske indslag med en projektskitse om virksomhedsejede feriebyer, mens Elisabeth Mansén, Stockholms universitet, og Osmo Pekonen, Jyväskyläs universitet, bidrog med tidlig moderne perspektiver på kurbade, kulturarv og videnskabelige ekspeditioner. Inspireret af Victor Turners begreb om liminoide rum og erfaringer analyserede Wiebke Kolbe tyske og engelske havbad som turistmål hvor sædvanlige sociale regler ophæves. Denne kystturisme kunne lignedes ved et karneval hvor middelklassen delvist overgav kontrollen af krop og classeskel. Det modsatte var tilfældet i cruiseturismens spæde ungdom. Ulrike Spring, Høgskulen i Sogn og Fjordane, beskrev hvordan cruiseturisterne i 1800-tallets anden halvdel medbragte det moderne salonliv fra de europæiske storbyer på luksusrejser til Arktis. Springs studie satte vor samtids cruiseturisme i historisk perspektiv og var et lysende eksempel på turismehistoriens relevans. I et historiografisk perspektiv var det interessant at høre konferencens mere erfarne deltagere berette om den begrænsede anerkendelse turismehistorie blev mødt med for 30–40 år siden. Heldigvis er tiden en anden nu. De mange præsentationer, inklusive de der ikke kunne refereres her, vidnede om at studiet af turismens kulturelle, sociale, politiske og økonomiske historie er yderst aktuelt og udbytterigt.

Göteborgs universitet

SUNE BECHMANN PEDERSEN